

Verplegingswetenschap biedt oplossingen

Steeds meer mensen kunnen er over meepraten hoe het is om oud te zijn. Wanneer de groeiende groep ouderen ter sprake komt dan gaat het al snel over zorg. Meestal in de zin van de dreigende personeelstekorten of hoge werkdruk. Het is duidelijk dat de behoefte aan deskundige verpleegkundigen en verzorgden toeneemt en dat die ook in de komende decennia nog flink blijft groeien. Onlangs maakte het Sociaal Cultureel Planbureau bekend dat er de komende jaren nog eens 140.000 verpleegkundigen en verzorgenden meer nodig zijn.

De behoefte aan meer verpleegkundigen en verzorgenden is evident. Het gevaar dreigt echter dat de toekomst van onze (ouderen)zorg alleen een discussie over kwantiteit oproept. Terwijl de discussie over kwaliteit de boventoon zou moeten voeren. De kwaliteit van ouderenzorg wordt immers veel meer bepaald door de deskundigheid van haar medewerkers dan door het aantal handen aan het bed. In onze verpleeghuizen wonen mensen met dementie, een ernstige ziekte die adequate zorg en 'behandeling' vereist door medewerkers die probleemgedrag ten gevolge van de ziekte kunnen duiden en daarop adequaat reageren. Zorgverleners die voor demente ouderen en hun familie een veilige leefomgeving kunnen creëren en ouderen kunnen bijstaan in het maken van keuzes binnen ons zeer complexe zorgbestel.

Om de zorgkwaliteit en kwaliteit van leven van ouderen te borgen en optimaliseren zal dus geïnvesteerd moeten worden in kennis en kwaliteit van verpleegkundigen. Door verplegingswetenschappelijk onderzoek ontstaan nieuwe oplossingen voor de problemen die de vergrijzing in vrijwel alle westerse landen met zich meebrengt. Door een wetenschappelijke benadering van de verpleging kunnen beter overwogen keuzes gemaakt worden die kwaliteit en efficiëntie ten goede komen. De afgelopen jaren is aangetoond dat veel standaardhandelingen, zoals het gebruik van schapenvachten ter voorkoming van doorliggen of het gebruik van onrustbanden en bedhekken ter voorkoming van vallen niet alleen onnodig, maar soms juist schadelijk zijn. Verplegingswetenschappelijk onderzoek heeft alternatieve en humanere behandelingen opgeleverd. Daarnaast zijn onderzoeken uitgevoerd naar de effectiviteit van nieuwe (organisatie)vormen in de ouderenzorg, zoals kleinschalig wonen voor ouderen, en naar de preventie van intramurale opname door het zo lang mogelijk in stand houden en ondersteunen van de eigen regie van kwetsbare ouderen. Al deze voorbeelden illustreren het belang van verplegingswetenschappelijk onderzoek voor het kunnen garanderen van een toekomstige goede en veilige ouderenzorg.

Van 4 tot 7 oktober congresseren zo'n duizend verpleegkundigen en verplegingswetenschappers uit 50 landen in De Doelen in Rotterdam over "Older persons, the future of care". Het congres besteedt uitgebreid aandacht aan zorginnovaties die veel voorkomende problemen bij ouderen, zoals pijn, ondervoeding en valincidenten kunnen verminderen. Het zijn juist die problemen die nu nog vaak het beeld van de zorg aan ouderen bepalen. Er is wereldwijd

een schat aan kennis vergaard over oplossingen en methodieken om te anticiperen op zorgbehoeften van ouderen. Tegelijkertijd moet de onderzoeksagenda voor de komende jaren worden opgesteld. Ontwikkeling en verspreiding van kennis zorgen er voor dat verpleegkundigen ouderen beter kunnen begeleiden bij het oud worden. Zo worden verpleegkundigen deel van de oplossingen, en niet deel van het probleem. Dan zullen verpleegkundigen en verzorgenden bewust kiezen voor een carrière in de zorg voor ouderen en kunnen we met vertrouwen de toekomst tegemoet zien.

Prof. dr. Jan Hamers, hoogleraar verpleging en verzorging van ouderen,
Universiteit Maastricht